

การศึกษาติดตามผลการรักษาผู้ป่วยจิตเวชวัยรุ่น
ที่คลินิกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลสมเด็จพระเจ้าพระยา

นางจ่านรรจา ป่าเหนือพันธุ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
ภาควิชาจิตเวชศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2537

ISBN 974-584-823-9

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

FOLLOW UP STUDY OF ADOLESCENTS ATTENDED PSYCHIATRIC
OUTPATIENT CLINIC AT SOMDET CHAOPRAYA HOSPITAL

Mrs. Jamnanja Bamnejpuntu

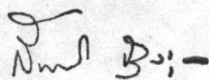
A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
For the Degree of Master of Science
Department of Psychiatry
Graduate School
Chulalongkorn University

1994

ISBN 974-584-823-9

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การศึกษาติดตามผลการรักษาผู้ป่วยจิตเวชวัยรุ่นที่คลินิก
ผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลสมเด็จพระยา
โดย นางจันทรรจา บำเหน็จพันธ์ุ
ภาควิชา จิตเวชศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์แพทย์หญิงดวงใจ กสานติกุล

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

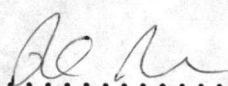

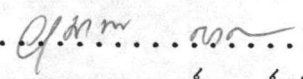
..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สันติ ฤกษ์สุวรรณ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์นายแพทย์สมภพ ลัมพวงศานุรักษ์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์แพทย์หญิงดวงใจ กสานติกุล)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์แพทย์หญิงอุมาพร ตรึงคสมบัติ)

จำนวนรจนา บำเหน็จพันธุ์ : การศึกษาติดตามผลการรักษาผู้ป่วยจิตเวชวัยรุ่น
ที่คลินิกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลสมเด็จพระเจ้าพระยา (FOLLOW UP STUDY OF
ADOLESCENTS ATTENDED PSYCHIATRIC OUTPATIENT CLINIC AT SOMDET
CHAOPRAYA HOSPITAL) อ.ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์แพทย์หญิงดวงใจ กสานติกุล,
107 หน้า. ISBN 974-584-823-9

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการรักษาและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผลการรักษา
ด้านอาการทางจิตและการปรับตัวทางสังคม ในผู้ป่วยจิตเวชวัยรุ่นที่มารับการรักษาเป็นครั้งแรก
ในช่วงปี 2535 ที่คลินิกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลสมเด็จพระเจ้าพระยา จำนวน 58 ราย เป็นเพศชาย
33 ราย และเพศหญิง 25 ราย อายุ 13 - 19 ปี ภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานคร เครื่องมือ
ที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสัมภาษณ์วัดอาการทางจิต (Brief Psychiatric Rating Scale)
ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.88 และแบบสัมภาษณ์วัดการปรับตัวทางสังคมก่อนป่วย และในภาวะ
ปัจจุบันที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.77 และ 0.91 ตามลำดับ

ผลการวิจัยพบว่า หลังจากมารับบริการที่คลินิกผู้ป่วยนอกระยะหนึ่งแล้ว ผู้ป่วยร้อยละ
43.1 จำเป็นต้องรับไว้รักษาในโรงพยาบาล ประมาณ 1 ใน 3 ของผู้ป่วยโรคจิตเภททั้งหมดยังคง
มีอาการทางจิตในระดับสูง ด้านการปรับตัวทางสังคม ผู้ป่วย 1 ใน 3 อยู่ในระดับดี และ
ประมาณครึ่งหนึ่งมีการปรับตัวอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนผู้ป่วยโรคทางจิตเวชอื่น ๆ ทั้งหมด
(ร้อยละ 100) มีอาการทางจิตอยู่ในระดับต่ำและการปรับตัวทางสังคมอยู่ในระดับดี (ร้อยละ 79)
ปัจจัยที่ทำให้ผลการรักษาดีคือ เพศหญิง สภาพครอบครัวที่ไม่มีปัญหา ญาติมีความสนใจดูแลผู้ป่วย
ป่วยเป็นโรคทางจิตเวชอื่น ๆ ที่ไม่ใช่โรคจิตเภท อาการเกิดขึ้นทันทีทันใด สามารถเรียนหนังสือ
หรือทำงานได้ การปรับตัวทางสังคมก่อนป่วยดี ผู้ป่วยที่มีลักษณะดังกล่าวมีอาการทางจิตต่ำและ
การปรับตัวทางสังคมดีกว่าผู้ป่วยกลุ่มที่ไม่มีลักษณะดังกล่าว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ภาควิชา จิตเวชศาสตร์
สาขาวิชา สุขภาพจิต
ปีการศึกษา 2537

ลายมือชื่อนิสิต ๑๗๕๕๗ ๑๗/๖๖๖๖๖๖
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา ๑๗/๖๖๖๖๖๖
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

##C445109 : MAJOR MENTAL HEALTH

KEY WORD: OUTCOME / ADOLESCENT / PSYCHIATRIC OUTPATIENT CLINIC

JAMNANJA BAMNEJPUNTU : FOLLOW UP STUDY OF ADOLESCENTS ATTENDED PSYCHIATRIC OUTPATIENT CLINIC AT SOMDET CHAOPRAYA HOSPITAL.

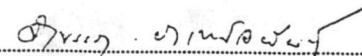
THESIS ADVISOR : ASSOC. PROF DUANGJAI KASANTIKUL, M.D. 107 pp.
ISBN 974-584-823-9

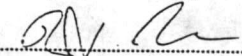
The objective of this research is to study the outcome of treatment and factors affecting the severity of psychiatric symptoms and social adjustment. The subjects were 33 boys and 25 girls, age 15-21 (mean = 19.1). The instrument were Brief Psychiatric Rating Scale, with reliability value of 0.88 and Social Adjustment Scale, with reliability value of 0.91. The results of the study showed that 43 % of the patients had to be admitted into the hospital during the follow up. One-third of the schizophrenic group still had severe psychiatric symptoms. Regarding the social adjustment, almost half of them (48.3 %) were doing fair while one-third were doing well. In the non-schizophrenic group, all of them had mild psychiatric symptoms and most (79 %) had good social adjustment. Factors positively influencing the outcome were female sex, having no problem in the family, relatives take good care of the patients, non-schizophrenic psychiatric illness, acute symptom onset, ability to school or work and good premorbid social adjustment. The symptom severity and social adjustment in the patients with or without those factors were significantly different at $p = 0.05$.

ภาควิชา.....จิตเวชศาสตร์

สาขาวิชา.....สุขภาพจิต

ปีการศึกษา.....2537

ลายมือชื่อนิสิต.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาของ รองศาสตราจารย์แพทย์หญิงดวงใจ กสานติกุล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งเป็นผู้สนับสนุนแนวคิด ให้ข้อเสนอแนะในการดำเนินการวิจัย ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องตลอดจนให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมา ผู้วิจัยรู้สึกประทับใจเป็นอย่างยิ่งและขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์นายแพทย์สมภพ ลัมพวงศานุรักษ์ ประธานกรรมการ และรองศาสตราจารย์แพทย์หญิงอุมาพร ตรังคสมบัติ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่อง เพื่อให้วิทยานิพนธ์มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเที่ยงตรง และให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย อาจารย์สมพร บุญอ้อม ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการวิจัย สถิติและวิเคราะห์ข้อมูล ขอขอบคุณเพื่อน ๆ และบุคลากรในภาควิชาจิตเวชศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อนร่วมงาน ตลอดจนทุกท่านที่มีส่วนช่วยเหลือทั้งกำลังกายและกำลังใจ ซึ่งผู้วิจัยมีอาจกล่าวนามได้หมด ผู้วิจัยรู้สึกประทับใจในความกรุณาเป็นอย่างยิ่ง

ขอระลึกถึงพระคุณของ รองศาสตราจารย์แพทย์หญิงภิรมย์ สุคนธาภิรมย์ ผู้ริเริ่มให้มีหลักสูตรสุขภาพจิต ผู้อำนวยการโรงพยาบาลสมเด็จพระเจ้าพระยา คุณวัลลีย์ กนกวิจิตร หัวหน้าฝ่ายการพยาบาล นายแพทย์ฐานันดร ปิยะศิริศิลป์ หัวหน้ากลุ่มงานจิตเวชวัยรุ่นและเด็ก ซึ่งเป็นผู้สนับสนุนให้ผู้วิจัยมีโอกาสศึกษาต่อในหลักสูตรนี้ ขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผู้ให้ทุนสนับสนุนการวิจัย

ท้ายนี้ผู้วิจัยขอระลึกถึงพระคุณของบิดา มารดา ในการเห็นความสำคัญ และสนับสนุนด้านการศึกษาของผู้วิจัยมาโดยตลอด ขอขอบคุณบุคคลใกล้ชิดในครอบครัว ซึ่งเป็นผู้ส่งเสริม สนับสนุน เอื้ออำนวยรวมทั้งเป็นกำลังใจอันสำคัญ ส่งผลให้การทำวิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลงด้วยดี

จำนรรจา บำเหน็จพันธ์ุ

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ณ
บทที่ ๑	
1. บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์.....	6
สมมติฐานการวิจัย.....	7
ขอบเขตของการวิจัย.....	7
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	8
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	9
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับวัยรุ่น.....	10
โรคทางจิตเวชในวัยรุ่น.....	12
ผลการรักษาผู้ป่วยจิตเวชวัยรุ่น.....	24
ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผลการรักษาผู้ป่วย.....	28
ปัจจัยเกี่ยวกับโรค.....	28
ปัจจัยด้านการรับการรักษา.....	30
ปัจจัยด้านการปรับตัวทางสังคม.....	31
ปัจจัยด้านครอบครัว.....	34

3. วิธีดำเนินการวิจัย.....	40
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	41
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	42
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	44
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	46
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	46
4. การวิเคราะห์ข้อมูล.....	47
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	47
5. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	71
สรุปผลการวิจัย.....	72
อภิปรายผล.....	74
ข้อเสนอแนะ.....	83
เอกสารอ้างอิง.....	87
ภาคผนวก.....	95
ประวัติผู้วิจัย.....	107

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. แสดงจำนวนและอัตราร้อยละของผู้ดูแลผู้ป่วย จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคลในปัจจุบัน.....	48
2. แสดงจำนวนและอัตราร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคลในปัจจุบัน.....	50
3. แสดงจำนวนและอัตราร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสภาวะครอบครัว.....	52
4. แสดงจำนวนและอัตราร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามข้อมูลเกี่ยวกับการป่วย.....	55
5. แสดงจำนวนและอัตราร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามข้อมูลเกี่ยวกับการรับการรักษา.....	58
6. แสดงจำนวนและอัตราร้อยละของระดับอาการทางจิตและระดับการปรับตัวทางสังคมของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการวินิจฉัยของโรค..	61
7. แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของอาการทางจิต และการปรับตัวทางสังคม จำแนกตามปัจจัยด้านผู้ป่วย.....	63
8. แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของอาการทางจิต และการปรับตัวทางสังคม จำแนกตามปัจจัยด้านครอบครัว.....	65
9. แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของอาการทางจิต และการปรับตัวทางสังคม จำแนกตามปัจจัยด้านการป่วย.....	67
10. แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของอาการทางจิต และการปรับตัวทางสังคม จำแนกตามปัจจัยด้านการรับการรักษา.....	69
11. แสดงค่าสหสัมพันธ์ระหว่างการปรับตัวทางสังคมก่อนป่วย อาการทางจิตและการปรับตัวทางสังคม.....	70